

Zamki niższej rangi - Działdowo

Kolekcja: Zamki Krzyżackie rysunki

Muzeum: Muzeum Orłósia

Właściciel: orlos52

Miejsce pochodzenia: Polska

Stan eksponatu: Bardzo dobry

Opis: Zamek w Działdowie (ordensburg Soldau) należy do typowych obiektów, które miały spełniać funkcje obronne, magazynowe i równocześnie administracyjne – siedziby prokuratora krzyżackiego. Należał do komturii w Ostródzie. Posiadał własne zaplecze gospodarcze oraz własne niezależne fortyfikacje, oddzielone fosą od miejskich. Był jednym z najokazalszych zamków, niebędących siedzibami konwentu. Główne południowe skrzydło zachowało się do dnia dzisiejszego. Zachowała się też znaczna partia murów przyziemia, na których niestety w latach osiemdziesiątych wybudowano koszmarne budynki urzędu miejskiego. Jest to przykład jak można spieprzyć poprzez nieodpowiedzialną adaptację, bezcenny średniowieczny, całkiem niezłe zachowany zabytek. Budowę pierwszego murowanego zamku Krzyżacy rozpoczęli już na początku wieku XIV. Był on ustawiony ukośnie do obecnie zachowanej budowli. Jeszcze przed końcem połowy tamtego stulecia, rozpoczęto budowę nowego zamku, który miał rzut na planie prostokąta o bokach 46x46m. Wpierw jak zwykle postawiono zewnętrzne mury kurtynowe, a następnie wybudowano na całej długości ściany południowej, wielki czterokondygnacyjny budynek główny o wymiarach 46x12m. Umieszczono w nim kolejno, od wschodu kancelarię, w części środkowej kaplicę oraz od zachodu refektarz. Kaplica i refektarz były sklepione gwiaździście co może świadczyć o wysokim kunszcie budowniczych. Po ustanowieniu wójtostwa w 1383 roku wybudowano dwa pozostałe skrzydła. Dormitorium ulokowano w skromniejszym skrzydle zachodnim, a we wschodnim pomieszczenia dla gości. Ściany szczytowe przyozdobiono pięknymi maswerkowymi szczytami. Wjazd na dziedziniec znajdował się w skrzydle północnym, które posiadało tylko mur kurtynowy i ganki drewniane. Drewniane były również krużganki. W narożniku północno-zachodnim wybudowano potężną, wystającą poza lico elewacji wieżę na wzór bergfriedu, bezpośrednio flankującą wjazd. Niestety nie znamy ani wysokości, ani nawet kształtu górnych jej pięter. Mógł być cały na planie kwadratu, tak jak jego podstawa, ale równie dobrze górne piętra mogły mieć obrys oktagonalny lub nawet okrągły. W narożniku północno-wschodnim znajdowała się druga, okrągła wieża na podstawie sześciokątnej (niepełnego oktagonu), znacznie skromniejsza od sąsiedniej. Budowlę otaczał parcham i fosa. Wieloboczne przedzamcze ulokowano od północy i zachodu, a wjazd na nie prowadził od strony miasta, poprzez cały zespół bramny i most zwodzony nad dziewięciometrową fosą. W jego narożach zbudowano czworoboczne baszty. Miasto miało własne fortyfikacje, w postaci murów obronnych i baszt. Zamek był bardzo ważnym

elementem w systemie obronnym Państwa Krzyżackiego, położoną w bezpośredniej bliskości granicy z Księstwem Mazowieckim, co miało wpływ na jego wielkość oraz własności obronne. Historia zamku była bardzo dramatyczna już począwszy od 1376 roku, gdy spalili go Litwini pod wodzą Księcia Kiejstuta. W 1409 miasto spalił książę mazowiecki Janusz I, ale zamku nie zdobył. Zdobył go za to rok później wojska Jagiełły maszerujące na Grunwald. Król przekazał zamek Januszowi, ale Krzyżacy odbili zamek jeszcze jesienią tego samego roku. W roku 1414 podczas tzw. Wojny Głodowej zamek oparł się wojskom Jagiełły, a w jego murach schroniła się załoga sąsiedniego zamku w Nidzicy, który został zdobyty. Podczas postania pruskiego w 1454 r wojska Związku Pruskiego zajęły zamek bez walki. Rok później po długim oblężeniu Krzyżacy odbili zamek i dopiero w 1464 książę mazowiecki Konrad III obległ zamek i zmusił zaciężną czeską załogę do poddania. Po Drugim Pokoju Toruńskim zamek powrócił pod panowaniem Zakonu. W trakcie tzw. Wojny Pruskiej 1519 roku, zamek oblegano kilka razy, aż w końcu po użyciu artylerii w końcu go zdobyto. Budowla mocno uszkodzona weszła skład Prus Książęcych i została siedzibą starostów. Liczne przebudowy w wieku XVI i XVII zmieniły średniowieczny wygląd budowli, w wieku następnym rozebrano wieże i boczne skrzydła. Podczas Wielkiej Wojny w roku 1914 zamek był świadkiem klęski wojsk rosyjskich w bitwie pod Tannenbergiem. Wtedy też doznał licznych uszkodzeń. W latach trzydziestych zabezpieczono zrównany zamek. Druga Wojna Światowa to dalsze rozległe zniszczenia i dopiero w 1973 roku podjęto się odbudowy głównego skrzydła. Niestety dalsza adaptacja murów wieży i skrzydła zachodniego doprowadziła do powstania koszmarka w stylu realnego socjalizmu, który ma się tak do oryginalnego gotyckiego budynku jak trąba do świńskiej d.py. Plany na podstawie rysunków Conrada Steinbrechta - Die Baukunst des Deutschen Ritterordens in Preussen ein Heimat-Ausweis der Deutschen im Osten. Aksonometria moja z 1992r Inny rysunek zamku w Działdowie
<https://myvimu.com/exhibit/54908373-zamek-krzyzacki-w-dzialdowie>